

Labu vakar, mana dienišķā dziesma

Tie bija spēcīgi dzejoļi, un laba dzeja jau pati pasaka priekšā ritmu un pat melodiju, saka Juris Kulakovs, kurš ar grupu «Pērkons» rītvakar koncertēs Uzvaras parkā

Koncertā «Sapumpurots zars», kas oficiāli veltīts dziedātājas Ievas Akurateres un komponista Jura Kulakova 55 gadu jubilejai, piektdien būs retā izdevība Jelgavā dzirdēt un redzēt abas Latvijas roka leģendas kopā ar ne mazāk leģendāro grupu «Pērkons».

Latviešu rokmūzikas vēsturē dzirdēti dažādi lozungi, piemēram, ««Līvi» mūžam dzīvi!», realitātē gan nereti viss beidzas ne gluži tik skaisti, kā iecerēts. Pirms «Pērkona» koncerta Uzvaras parkā gribējās no paša galvenā pasākuma vaininieka uzzināt, kāds bija motīvs aktualizēt grupu tieši pašreiz («reanimēt» nebūtu īstais vārds, «Pērkons» jau nekad nav apklusis pavisam – nodārd ik pa laiciņam).

«Protams, lai gan «Sapumpurotu zaru» lepmi saucam par koncerttūri, to ne tuvu nevar salīdzināt ar pagājušā gadsimta astoņdesmitajiem gadiem, kad bija jācenšas izmantot tie brīži, kuros «Pērkons» nebija aizliegts,» atceras Juris Kulakovs. «Tajos laikos bija mēneši, kad koncertu skaits varēja sasniegt pat trīsdesmit. Sākot no ceturtdienas un pa divām reizēm dienā – un tā katru nedēļas nogali.»

Sākās laikam viss ar «Menuetu», kur tikāt iesaistīts no konservatorijas sola?

Faktiski mana aizraušanās ar roku sākās jau Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolā. Vispirms bija Mediņskolas audzēkņu grupa «Arka», ko nodibināju, lai spēlētu tikai instrumentālu mūziku. Gan akadēmiskās mūzikas (Grīgs, Hačaturjans, Musorgskis u.c.) pārlikumus rokgrupai, gan arī kaut kas no manis paša sacerētā.

Pirmo reizi vēlāk tik pazīstamās dziesmas ar Māra Melgalva un citu jauno (arī Veidenbaums taču faktiski vienmēr jauns) autoru tekstiem dzirdēju nevis izslavētajā 1981. gada Mākslas akadēmijas karnevālā, bet Latvijas Universitātes Ekonomikas fakultātē (tagadējā Aspazijas bulvārī 5), kur tolaik mācījos.

Ja pareizi atceros, pirmajā daļā bija instrumentāli skaņdarbi, bet pats ansamblis tika pieteikts nevis kā «Pērkons», bet «Arka». Otrajā daļā gan zibeņi un pērkonī šķīda uz visām pusēm vārda vistiešākajā nozīmē – toreiz kas tāds vēl uz Latvijas skatuvēm nebija pieredzēts.

Arī kad parādījās dziesmas, labu laiku turpinājām «Arkas» tradīciju un pirmo daļu spēlējām kā instrumentālo. Mūziķu vairākums nu jau gan bija mani kolēģi no «Menueta», kas faktiski veidoja «Pērkona» pamatu.

Kad un kā tad radās tieši «Pērkons»?

Faktiski šo nosaukumu izdomāja Ieva Akuraterē. Es jau jūtu, ka loģiski sekos jautājums, kā mēs tikām pie Ievas.

Te jāpieskaras vēsturiskiem notikumiem sakarā ar «Arku». Visi, izņemot vēlāk labi pazīstamo ģitāristu Armandu Alksni («Credo»), iestājās Latvijas Valsts konservatorijā. Es, Ainārs Ašmanis («Jumprava») un Andris Reinis («Zodiaks») un «Mazās ģildes muzikanti»). 1. septembra konservatorijas ballītē Jānis Lūsēns «ievilka» mani vienā klasē, nodemonstrēja, kā viņš spēlē klavieres, un teica, ka gribot muzicēt ar mums kopā. Es viņu pieņēmu, un nu mums bija divi sintezatori, bass un bungas.

Šādā sastāvā vinnējām kādu festivālu, kur žūrijā bija gan Raimonds Pauls, gan skaņuplašu fabrikas «Melodija» vadītājs Aleksandrs Grīva. Mūs uzaicināja ierakstīt plati, kur puse būtu mani, puse – Lūsēna gabali. Bet pēkšņi modē bija nācis elektroniskais pops, kā grupai «Space», un Grīva sadomāja plati taisīt tieši šādā stilā. Es tā kā spirinājos un gribēju palikt pie savas koncepcijas. Galu galā mani «izludināja» no tās kompānijas, bet Jānis

Lūsēns, aizņemoties Mārtiņa Brauna sintezatoru, kas tobrīd bija labākais Latvijā, sarakstīja visu plati – vēlāk PSRS tik labi pazīstamo «Disco Alliance».

«Zodiaks» nu bija noformējies, un man nācās domāt pašam par savu grupu. Uzaicinot no «Menueta» brāļus Sējānus (Juri un Leonu – red.) un Raimonu Bartaševiču bundzinieka vietā uztaisot par ļoti atraktīvu dziedātāju, «Pērkonš» jau gandrīz bija gatavs, vēl tikai bija kā filmā – «vajadzīga soliste».

Un atkal iejaucās Lūsēns, konservatorijas gaitenī iepazīstinot mani ar Ievu Akurateri, kura vokālistos studēja akadēmisko dziedāšanu. Aprunājāties, un man pietika ar to, ka viņa bijusi aktrise, arī mūziklos. Ja godīgi, savu lomu nospēlēja arī uzvārds. Izrādījās, ka viņai ir arī milzīgs balss diapazons, ko sākumā nemaz nenojautu. Šo izvēli nekad neesmu nožēlojis.

«Pērkonš» sasparojies uz turneju, jo šogad 55 gadi aprit gan jums, gan Ievai, Raimondam Bartaševičam drīz būšot pilni 60.

Godīgi sakot, tās jubilejas kaut kādā ziņā ir tikai skaitļu kombinācijas. Tā jau var skaitīt tālāk – Leonam Sējānam (ģitāra) 55 būs gadu mijā, Ikaram Ruņģim aprit 25 gadi «Pērkonā», bet Juris Sējāns (bass), kuram jau ir 60, jokoja, ka svinot 45 gadus uz skatuves...

Vai «Pērkonš» nav lielākais ilgdzīvotājs tajā ziņā, ka visu laiku muzicē praktiski nemainīgā sastāvā?

Tā ir. Vairāk nekā 30 gadu laikā mainījies tikai bundzinieks – Dainis Strazdiņš nomainījis Ikars Ruņģis. Un Nauris Puntulis, kurš «Pērkonam» pievienojās vēlāk par citiem, rokmūzikas vietā tomēr izvēlējās operdziedātāja karjeru.

Gadi iet, un šai sakarā atļaušos pieskarties varbūt ne tik patīkamai tēmai – šādas atkaltikšanās ar jaunības laiku kulta grupām mēdz raisīt divējas jūtas. Nostalgisks prieks mijas ar bažām, kā tavus kādreizējos mīluļus uzņems tagad.

Nelielīšos, bet mums līdz šim viss ir gājis izcili. Un ne tikai manos dzimtajos Līvānos, kur sākām turneju, bet arī nupat, pirms pāris nedēļām, Dzintaru koncertzālē. Turklāt nāk gan tie, kas atceras «Pērkonā» gaitu sākumu, gan tie, kas tajos laikos vēl nemaz nebija dzimuši. Pats apbrīnojamākais ir tas, ka šie jaunieši prot arī vārdus.

Runājot par vārdiem, «Pērkonš» vienmēr ir izcēlies ar tekstu kvalitāti. Acīmredzams, ka tiek izmantots jau gatavs, parasti ļoti augstvērtīgs dzejolis, un tikai tad top dziesma. Popmūzikā bieži vien izmanto otru variantu – gatavai melodijai «piekabina» vārdus.

Jā, process var būt divējāds. «Pērkonā» pirmās dziesmas radās, izmantojot dzejoļus no Māra Melgalva krājuma «Meldījās iešana». Tas pats «Sapumpurotais zars», «Balāde par gulbi», «Mākslas darbi rodas mokās» un citi. Tie bija spēcīgi dzejoļi, un laba dzeja jau pati pasaka priekšā ritmu un pat melodiju. Atliek tikai sekot valodas intonācijai. Šajā ziņā esmu skolojies no Imanta Kalniņa, kuram laikam ir tikai viena dziesma – «Svētku diena» –, kurai vārdi (turklāt paša Imanta sarakstīti) tapuši paralēli ar melodiju.

Kaut vairs nav ne Māra Melgalva, ne Klāva Elsberga (arī viens no ražīgākajiem «Pērkonā» tekstu autoriem – red.), krājumi ir palikuši, un pameklējot kaut ko labu vienmēr var atrast.

Līdzās rokenrola ritmiem tiem sentimentālajiem latviešiem vienmēr patikušas arī tādas dziesmas kā «Pie baltas lapas...».

Par to pat ir īpašs stāsts. Biju kādu kaudzīti saradījis, skatos – visi sanākuši baigi asie gabali. Bet pat smagākajām rokgrupām vajag arī kaut ko romantisku un maigu pa vidu. Un sanāca tā, ka speciāli šim nolūkam rakstītā «baltā lapa» kļuva par vienu no populārākajām «Pērkonā» dziesmām. Tāpat kā pēc dažiem gadiem Naura Puntuļa dziedātā «Mēs pārtiekam viens no otra» (Viktora Kalniņa teksts).

Ja atgriezīamies pie «spicajiem gabaliem», dīvains šķiet «Gulbja» liktenis. Šķiet, liela daļa to neuztvēra adekvāti, jo tā taču, kā teiktu Māris Čaklais, «nemaz nav dziesma par krekliem». Vai tad varas vīri to nesaprata, kāpēc tieši «Gulbis» kļuva par visvairāk nīdējamo? Turklāt dabas draugiem kompensācijai pēcāk tika lieliskā «Zaļā dziesma».

Protams, ka «Gulbis» ir dziesma par sirdsapziņām. Un varbūt tieši tādēļ. Kāpēc tieši «sarkans gulbis kvēl tik stulbi, ka jāsit vēl»...? Tur ir ko padomāt, un tie, kam tas bija uzdots, arī domāja.

Vai koncerttūres beigām

22. augustā apzināti izraudzīta Ogre?

Gribu uzsvērt – šāgada tūres beigām. Ja domātas kādas reminiscences ar 1985. gadu, man daudzi ir jautājuši, vai toreizējā vagonu demolēšana pēc koncerta (skat. Jura Podnieka dokumentālo filmu «Vai viegli būt jaunam?» – red.) nevarēja būt speciāli čekistu inspirēta. Šādu iespēju neizslēdzu. Pirmkārt, vilciens bija pārpildīts, bet cieta tikai divi vagoni. Otrkārt, ja publika ir ļoti uzbudināta, iedarbojas bara instinkts, pūļa psiholoģija.

Šogad tūres organizatori lūguši «Latvijas dzelzceļu» piešķirt Ogres virzienā norīkot divus papildvagonus. Cik tas nopietni, nezinu.

Tomēr «Pērkons» pamanījās būt arī tad, kad tapa aizliegts. Piemēram, Jura Kulakova, Jura Sējāna un Imanta Kalniņa oratoriju ar Māra Čaklā vārdiem «Kā jūra, kā zeme, kā debess» atskaņoja kolhoza «Padomju Latvija» vokāli instrumentālais ansamblis. Sejas un balsis gan gluži kā «Pērkonam».

Faktiski jau «Pērkons» kā tāds nemaz nevarēja tikt aizliegts, jo oficiāli tāds nosaukums nekad nav ticis apstiprināts. Esam bijuši vai nu kolhoza «Ezerciems», vai «Padomju Latvija», vai vēlākos gados zvejnieku kolhoza «Selga» (nejaukt ar Alda Ermanbrika un Andreja Lihtenberga ansambli) kolektīvs.

Toties «Pērkons» dārdēja no skatuves, un šeit es domāju ne tikai jūsu fascinējošo rokenrolu, cik pirotehniskos efektus, kādi šejienes koncertos netika praktizēti. Vai neiznāca domstarpības ar ugunsdrošības pārraugiem?

Tagad šādus efektus var veikt tikai sertificēts pirotehniķis ugunsdzēsēju klātbūtnē, bet toreiz vēl nebija izdomājuši attiecīgos noteikumus.

Ir diezgan smieklīgs stāsts, kā tikām pie pirmās pirotehnikas. Tas bija laikam vēl, mācoties Mediņskolas pēdējā kursā, kad aktuāli bija tā saucamie nakts pusstopi, ko Rīgā varēja dabūt Dzirnau ielas rajonā. Bija mana rinda iet pakal, un šai ceļojumā sastapu ārkārtīgi solīdu kungu ar portfelīti un sirmu bārdiņu, bet acīmredzot dotajā rajonā viņš bija nonācis, šīs pašas vajadzības spiests. Pēc brīža noskaidrojās, ka kungs ir Ķīmijas fakultātes docents. Vārds pa vārdam, un es izstāstīju par saviem muzikāli pirotehniskajiem plāniem. Kungs pakasīja bārdiņu un teica: «Labi, es apmācīšu savu dēlu.» Tā mēs tikām pie sava pirmā pirotehniķa – Mārta.

Līdzīgi kā vairums grupu ar stāžu, «Pērkons» vairāk iztiek ar vecajiem labajiem gabaliem. Viens no iemesliem varētu būt laika trūkums, jo Juris Kulakovs pievērsies lielākām muzikālām formām.

Ir dažas kantātes sarakstītas – «Vēstules uz bruģa», «Sarkanais vilciens», «Mateja pasija», Eduarda Veidenbauma «Mīlestībā viņo krūts» ar kori «Gaudeamus» –, un šo darbu atskaņojumos iesaistīti arī «Pērkonas» mūziķi. Pašreiz jāpabeidz latviska oratorija par Ziemassvētkiem Straumēnos ar Edvarta Virzas tekstu. Domāts pastrādāt arī ar teātriem.

Pirms dažiem gadiem sadarbībā ar Jāņa Akuratera muzeju tapa «Ētera odējs», dziesmu cikls ar Jāņa Ziemeļnieka vārdiem. To inspirēja režisors Viktors Jansons, un viņš mani pierunāja pašam tās ne tikai nospēlēt, bet arī nodziedāt. Pēc tam «Dienā» vai kādā citā laikrakstā parādījās atsauksme «Dziesmas nedziedamai rīklei»...

Dažas ieceres ir arī roka dziesmu jomā, bet, kā liecina ne tikai mūsu pieredze, visi parasti taujā pēc jaunām dziesmām, taču koncertos vienalga gaida tās pašas vecās. Nedomāju, ka Jelgavā nepieprasīs nodziedāt kaut vai to pašu «Gulbi».